

Utrikesutskottets betänkande

1981/82:9

om Republiken Korea

Motionen

I motion 1980/81:425 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen av regeringen begär att denna inom Förenta nationerna verkar för att militärdiktaturen i Sydkorea skarpt fördöms samt verkar för ett fredligt återförenande av Korea.

Bakgrund

Inrikespolitiska händelser har avlöst varandra i Republiken Korea under de senaste två åren. Efter mordet på president Park i oktober 1979 följde en kort period av viss liberalisering. Pressen blev mer frispråkig, strejker och studentdemonstrationer tilläts. I maj 1980 skärptes undantagstillståndet som införts efter mordet på Park. Politisk aktivitet förbjöds, politiker och studentledare arresterades – däribland oppositionspolitikern Kim Dae Jung – universitetet stängdes och pressensur infördes. Strax därefter utbröt demonstrationer i staden Kwangju. Oroligheterna slogs hårdhänt ned, och minst ett par hundra människor miste livet. Kim ställdes inför krigsrätt och dömdes till döden. Han benådades i början av år 1981 efter starka internationella, däribland svenska och nordiska, protester.

I augusti 1980 valdes generalen Chun Doo Hwan till interimistisk president. I oktober 1980 fick landet efter folkomröstning ny författning. Mot slutet av 1980 företogs en utrensningsaktion mot korruption och oegentligheter i bl. a. förvaltning, näringsliv och massmedia. Även politiskt oppositionella torde i praktiken ha drabbats av denna. Massmedia omstrukturerades. Lagarna på arbetsmarknaden ändrades i riktning mot decentraliserad facklig verksamhet. Tusentals, enligt uppgift huvudsakligen kriminella, personer fördes till omskolningsläger, varifrån många dock släpptes efter kort tid. I januari 1981 hävdades undantagstillståndet.

Presidentval ägde rum i februari 1981. Chun återvaldes enligt den nya konstitutionen till president med 70 % av elktorerna bakom sig. Val till nationalförsamlingen ägde rum i mars 1981. Sju av de tolv nybildade partierna som ställde upp fick kandidater invalda. Störst blev presidentens parti, demokratiska rättspartiet (DJP), med 36 % av rösterna och 151 av de 276 mandaten. Näst och tredje största parti blev koreanska demokratiska partiet och koreanska nationella partiet.

Under 1981 har fyra amnestier genomförts omfattande över 6 000 fångar, däribland många oppositionella; ett tusental personer i exil har fått tillstånd

att återvända. Uppgifterna om antalet politiska fångar växlar; de uppgår f. n. kanske till några hundratal.

Den norra delen av halvön, Demokratiska Folkrepubliken Korea, är en hårt centraliserad diktatur, där internationellt vedertagna politiska och medborgerliga rättigheter långt ifrån iakttas av regimen. Som Amnesty International konstaterar i sin årsrapport för 1980, är det emellertid nära nog omöjligt att från det slutna nordkoreanska samhället få någon detaljerad information om situationen i detta hänseende. Många vittnesbörd talar dock om hårt förtryck av olikfärdighet.

Såväl Syd- som Nordkorea uppger att en återförening av landet är ett av de viktigaste politiska målen. Båda sidorna har framlagt olika förslag för att få igång en dialog. Under 1970-talet fördes vissa förhandlingar mellan Nord- och Sydkorea som emellertid strandade. Sydkorea önskar bli medlem av FN tillsammans med Nordkorea, som motsätter sig detta med argumentet att det skulle medföra ett de facto erkännande av Koreas delning. Varken Syd- eller Nordkorea är således medlemmar av FN. Korea-frågan har inte behandlats i FN sedan år 1975.

Vid två tillfällen under år 1981 har president Chun utan förhandsvillkor inbjudit Demokratiska Folkrepubliken Koreas president, Kim Il Sung, till ett sammanträffande för förhandlingar. Inbjudan avvisades emellertid av Nordkorea, och något sammanträffande har därefter inte kommit till stånd. F. n. tycks ett fullständigt dödläge råda i återföreningsfrågan.

Sverige ingår – tillsammans med Polen, Schweiz och Tjeckoslovakien – i den oberoende undersökningsgrupp som upprättades i samband med stilleståndsavtalet 1953 och som har att rapportera till stilleståndskommisionen i frågor rörande övervakningen av gränsen mellan Nord- och Sydkorea.

Utskottet

Bristande respekt för mänskliga rättigheter råder på många håll i världen. Som framgår av redogörelsen ovan kan inte heller situationen i Republiken Korea i detta avseende betecknas som tillfredsställande.

Den svenska regeringen värdade vid en rad tillfällen, enskilt och tillsammans med de övriga nordiska regeringarna, om att dödsdomen mot Kim Dae Jung skulle undanröjas. Dödsdomen onvandlades på grund av internationella protester till livstids fängelse.

Frågan om tillämpningen av mänskliga rättigheter i Republiken Korea diskuterades också vid den koreanske premiärministerns, Nam Duck Woo, besök i Sverige i september 1981.

Utskottet förutsätter att svenska regeringen, liksom andra stater som traditionellt värnar om skyddet för mänskliga fri- och rättigheter, kommer att fortsätta sin politik i FN, i andra internationella organ och i mellanstatliga relationer, att slå vakt om iakttagande av mänskliga rättigheter i alla länder

och utöva de påtryckningar för respekten av dessa som är möjliga.

Någon åtgärd därutöver anser utskottet att denna del av yrkandet inte påkallar.

När Korea-frågan senast diskuterades i FN, vilket var år 1975, underströks från svensk sida bl. a. vikten av att dialogen mellan de två koreanska staterna i återföreningsfrågan återupptas. Utskottet har svårt att se vilka svenska initiativ som skulle kunna bidra till att bryta dödläget, men utgår från att regeringen även fortsättningsvis verkar internationellt för att samtalen mellan de båda parterna skall återupptas med sikte på en fredlig återförening.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1980/81:425.

Stockholm den 17 november 1981

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Allan Hernelius (m), Sture Palm (s), Linnea Hörlén (fp), Olle Göransson (s), Ingrid Sundberg (m), Mats Hellström (s), Sture Ericson (s), Jan Bergqvist (s), Sture Korpås (c), Maj-Lis Löow (s), Jörgen Ullenhag (fp), Sten Sture Paterson (m), Anita Modin (s) och Anders Ljunggren (c).

